

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

حوزه علمیه امام خمینی (رحمه الله علیه)

عنوان:

آثار و پیامدهای تلگرام در جامعه

استاد راهنما:

سرکار خانم فرخنده ملایی

دبیر گروه:

لیلا محمدی

اعضای گروه:

اکرم فراز، سمیه فتاحی، فریبا تنها

پاییز ۹۶

یکی از ویژگی های زندگی امروزی، پیشرفت رسانه های ارتباطی مطابق با تکنولوژی روز است، به گونه ای که امکان حذف آن از زندگی افراد امری ناممکن است چرا که فضای مجازی با گستردگی و ویژگی های منحصر به فرد، تمام شئون فردی و اجتماعی زندگی انسان ها را تحت تأثیر قرار داده است؛ و فرصت هایی بی نظیر و گاه تهدید هایی نرم و مخرب را به همراه آورده است.

شبکه مجازی تلگرام با وجود مفید و مؤثر بودن، پیامدهای منفی را بر فرد و جامعه به دنبال داشته که می توان احیای هویت دینی و ملی، صرفه جویی در وقت، پاسخگویی به شبهات و... را از مهم ترین آثار این پیام رسان پر کاربرد و نشر اخبار اکاذیب، تهدید حریم خصوصی، انزوا و دور ماندن از محیط های اجتماعی واقعی و... را مهم ترین پیامدهای آن دانست.

از این مقاله آثار و پیامدهای آن در جامعه مورد محض و بررسی قرار گرفته که با هدف افزایش سواد رسانه ای، دشمن شناسی و هم چنین افزودن بنیه اعتقادی و فرهنگی جامعه اسلامی به رشته تحریر در آمده است. این مقاله به روش کتابخانه ای و با استفاده از آیات و روایات و هم چنین مباحث روان شناسی تهیه شده است

کلید واژه: تلگرام، فضای مجازی، جامعه

تلگرام یکی از سرویس های پیام رسان است که در سراسر دنیا مورد استفاده قرار میگیرد. براساس آمار اعلام شده کشور ایران بیشترین میزان استفاده از این سرویس را به خود اختصاص داده است.

به دلیل ویژگی هایی همچون قابلیت نصب بر روی گوشی همراه، رایانه و لپ تاپ، امکان رد و بدل کردن پیام متنی، فایل صوتی، عکس، فیلم و فایل های دیگر، استفاده از آن بسیار جذاب و راحت می باشد.

حجم بالای استفاده از تلگرام موجب شده است که آثار متعدد مثبت و منفی در جامعه به دنبال داشته باشد ؛ اما در عین حال تا کنون منبع مکتوب و مستقلى که به بررسی این آثار و پیامد ها اختصاص یافته باشد به رشته تحریر در نیامده است. لذا ضروری به نظر میرسد که اقدامی در جهت مکتوب نمودن آثار و پیامد های استفاده از تلگرام صورت گیرد تا به واسطه مطلع نمودن اقشار مختلف جامعه، کارکرد های مثبت آن رایج و آسیب های آن تا حد امکان محدود گردد.

باتوجه به مطالب ذکر شده، محققان در این تحقیق ضمن تعریف جامعه از تلگرام و خصوصیات آن، در دو بخش مستقل، آثار و پیامد های تلگرام را مورد بررسی قرار داده و به بیان جنبه های مثبت و منفی تلگرام پرداخته اند.

مفهوم تلگرام^۱

پیام رسان تلگرام یک سرویس پیام رسان است که پرفردارترین شبکه ارتباطی مردم ایران لقب دارد. با توجه به اینکه روی تمامی دستگاه های ارتباطی دیجیتال، مثل گوشی های تلفن همراه و رایانه های رومیزی و لپ تاپ نصب میشود، جای تمامی نرم افزار های پیام رسان قدیمی را گرفته است. این نرم افزار علاوه بر این که می تواند پیام متنی را بین افرادی که این نرم افزار را روی دستگاه های خود نصب دارند رد و بدل کند، می تواند پیام های صوتی و هم چنین عکس و فایل های دیگری را تا حجم ۱.۵ گیگابایت هم منتقل کند. تلگرام علاوه بر اینکه امکان برقراری ارتباط بین چندین نفر را مهیا می کند، امکان ساخت کانال و یا حتی گروه را هم فراهم می سازد.

تلگرام نسخه رایانه ای خود را نیز ارائه داده که با این امر کار برنامه نویسان برای کد نویسی برنامه های جانبی تلگرام را راحت تر کرده. دیگر آنکه همه نرم افزار های رسمی تلگرام، متن باز هستند که ویژگی تقریباً منحصر به فردی بین همه ی نرم افزار های پیام رسان است.

مدیر سایت تلگرام «پاول دروف» و برادرش «نیکولای» بوده که مدیر سابق شبکه اجتماعی «وی کی» بزرگترین شبکه اجتماعی دنیا بعد از فیس بوک است. تلگرام جنبه های مثبت و همچنین منفی می تواند داشته باشد، در این بخش از مقاله به بررسی آثار مثبت تلگرام می پردازیم.

آثار مثبت تلگرام

اگر بخواهیم کارکرد های آشکار و پنهان تلگرام را مورد کنکاش و بررسی قرار دهیم به این باور می رسیم که شبکه های اجتماعی در صورت استفاده صحیح نه تنها آسیب زا نیستند بلکه مزایای فراوانی نیز دارند. دست کم این که مزیت های آن بر آسیب هایش غلبه می کند در این جا به تقسیم جنبه های مثبت آن می پردازیم.

^۱. برگرفته از کتاب حقیقت مجازی، صفحه ۶۸.

۱. بصیرت و آگاهی دادن

تلگرام یکی از فضاهای مناسبی است که در شرایط جامعه امروزی و وجود مشکلات عدیده، می توان اطلاعات شناختی صحیح و مناسبی را در اختیار دیگران قرار داد. حضرت علی (علیه السلام) می فرمایند: « فَأَصْحِرْ لَعَدُوِّكَ وَامْضِ عَلَى بَصِيرَتِكَ^۱ » و اینکه تو به صحنه درآی با آگاهی و با بینش خاص به سوی دشمن بتاز (راه خویشتن را پیش گیر)».

علاوه بر بصیرت دادن به دیگران که در فضای مجازی و تلگرام به صورت سهل و ساده صورت می گیرد می توان با فرهنگ های مختلف نیز آشنا شد و فرهنگ خود را نیز برای سایر شهرها و سایر کشورها تبلیغ کرد.

۲. تجربه حضور در گروه های بزرگ (اجتماعات بزرگ) یا فرهنگ های متفاوت (آشنایی با فرهنگ ها و

سلائق متفاوت)

امروزه شبکه های اجتماعی، مهد تمدن ها و فرهنگ های مختلف بشری است. وجود زبان های مختلف در رسانه های اجتماعی، امکان حضور تام افراد جامعه را فراهم می کند؛ که می توانند فرهنگ حاکم بر جامعه خود، آداب و رسوم را به معرض دید همگان بگذارند. و هم چنین ایده های جدید جهت گسترش جامعه معرفی شده و مورد بحث قرار می گیرند. امروزه شهروندان جوامع مختلف با گذشتن از مرزهای جغرافیایی می توانند حضور در گروه های بزرگ را بدون توجه به فاصله های زیاد را تجربه نمایند.^۲

۳. فرصت احیای هویت دینی و ملی

^۱. نهج البلاغه، نامه ۳۴.

^۲. برداشت از کتاب حقیقت مجازی، ص ۱۸۰.

قرار دهد) و... از مواردی است که لازم است مورد بررسی محققان حوزه های علمیه قرار گیرد و نتیجه آن در جامعه تبیین شود.

حساسیت های ابلاغی مقام معظم رهبری

مروری بر سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری درباره ی فضای مجازی اهمیت راه اندازی شبکه ی ملی اطلاعات را بیش از پیش روشن می سازد. در این سیاست ها، ایشان به نکاتی بسیار دقیق اشاره کرده اند که علاوه بر با اهمیت بودن موضوع فضای مجازی به راهکار «ایجاد شبکه ملی اطلاعات» نیز اشاره کرده اند. نکاتی هم چون: «برخورداری از ابتکار عمل و قدرت تعامل سایر کشورها، اهتمام به سالم سازی و حفظ امنیت همه جانبه، ترویج هنجارها، ارزش ها و سبک زندگی ایرانی، ارائه خدمات کارآمد بر اساس نیاز جامعه»، که همگی در پرتو ایجاد شبکه ملی اطلاعات سهل الوصول خواهند بود.

مزایای شبکه ملی اطلاعات

همان گونه که در سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری مورد قرار گرفته است شبکه ملی ارتباطات امنیت و صیانت از زیر ساخت های کشور را به همراه دارد، برخی از مزایای شبکه ملی ارتباطات عبارتند از:

الف) حاکمیتی

استقلال و رفع وابستگی به خارج در تمام سطوح فضای مجازی، در ضمن ارتباط مؤثر با دنیا ایجاد مزیت های رقابتی، مثل تعرفه تبعیضی مناسب به نفع پهنای باند داخلی، زمینه سازی رقابت محصولات داخلی با مشابه خارجی، صرفه جویی در خروج ارز در حد سالانه یک میلیارد دلار به صورت مستقیم و غیر مستقیم امنیت بالایی اطلاعات کاربران.

ب) علمی و آموزشی

ایجاد تقویت شبکه های اجتماعی

امکان دسترسی گسترده تر به منابع علمی و بانک های اطلاعاتی

ج) فرهنگی

حمایت از تولید محتوای فرهنگی توسط بخش مردمی

تسهیل در انتشار محتوای مطلوب

محیطی سالم جهت انتشار محتوای اسلامی

د) مزیت برای کاربران

افزایش سرعت و پهنای باند برای عموم مردم نیازهای مردم، در حد ۴۰ مگابایت بر ثانیه

کاهش قیمت های پهنای باند تا یک هشتم وضع فعلی

گفتنی است کشوری که در شرایط تحریم های فلج کننده به فناوری های هسته ای و تولیدات خیره کننده دفاعی و نظامی دست می یابد و هدایت پیشرفته ترین هواپیماهای جاسوسی بون سرنشین را در اختیار می گیرد، قادر است شبکه ملی اطلاعات حتی کامل تر و کم هزینه تر از سایر کشورها راه اندازی کرده و آن را مدیریت نماید.

نتیجه

مهم ترین راه برای از بین بردن تلگرام، شناسایی این پیامد ها و آسیب ها می باشد و در این بین نقش خانواده به منظور مقابله با آسیب های فضای مجازی تلگرام بسیار مورد توجه و دارای اهمیت است زیرا زمانی جامعه سالم ایجاد می شود که خانواده های سالم وجود داشته باشد بنابراین لازم است افراد مسئولین و خانواده ها سعی خود را در ترویج آثار مثبت و کم رنگ نمودن آسیب ها به کار گیرند.

*قرآن کریم.

*نهج البلاغه.

۱. امانلو، حسین (۱۳۹۳). بشقاب های سمی. تهران: فرهنگ اندیشه.
۲. ابن شهر آشوب مازندرانی، محمد بن علی، مناقب آل أبی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) - قم، چاپ: اول، ۱۳۷۹ ق.
۳. جوادی آملی (۱۳۹۵). مفاتیح الحیات. بی جا: اسراء.
۴. حرانی، حسن بن علی (۱۳۸۷). تحف العقول عن آل رسول (صلی الله علیه و آله و سلم). تهران: شرکت چاپ و نشر بین الملل.
۵. حر عاملی، محمد بن حسن (۱۴۰۹ ق). وسائل الشیعه. لبنان: مؤسسه آل البيت (علیه السلام).
۶. سیاه طاهری، محمد حسین (بی تا). حقیقت مجازی. تهران: مرکز ملی فضای مجازی.
۷. شیخ طوسی (۱۳۶۷). تهذیب الأحکام. قم: مؤسسه جامع مدرسین قم.
۸. عباس ولدی، محسن (۱۳۹۳). بشقاب های سفره پشت بام. قم: انتشارات جامعه الزهراء.
۹. فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی، الوافی - اصفهان، چاپ: اول، ۱۴۰۶ ق.
۱۰. کلینی، محمد بن یعقوب (۱۳۸۷). الکافی. قم: دارالحديث.
۱۱. مجلسی، محمد باقر (۱۳۹۳). بحار الأنوار. بیروت: مؤسسه الوفاء.
۱۲. موسوی خمینی، روح الله (۱۳۶۸). صحیفه امام خمینی. تهران: مؤسسه چاپ و نشر عروج.
۱۳. نوری طبرسی، حسین (بی تا). مستدرک الوسائل. قم: مؤسسه آل البيت.

١٤. نرم افزار جامع الأحاديث، نور، مشهد.